

Ryszard Grygiel, Dorota Nalepka, Aldona Bieniek, Bolesław Nowaczyk

Miechowice, st. 4a, gm. Brześć
Kujawski, woj. włocławskie, AZP
48-45

Informator Archeologiczny : badania 31, 39-40

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

MALICE KOŚCIELNE, st. 1, gm. Lipnik, woj. tarnobrzeskie, AZP 88-71/3

- grobowiec megalityczny kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- cmentarzysko płaskie kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- cmentarzysko kultury ceramiki sznurowej (późny neolit)
- ślady osadnictwa kultury przeworskiej (okres wpływów rzymskich)
- ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr. J. Liberę z udziałem dr Barbary Bargieł i mgr. Marka Florka („ARCHEO-B.A.J.” — Usługi Archeologiczne s.c., Katedra Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, PSOZ Tarnobrzeg). Finansowane przez PSOZ i Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Drugi sezon badań. Kontynuowano badania rozpoczęte w 1996 r. Łącznie w trakcie dwóch sezonów przebadano ponad 600 m², w tym w 1997 r. powierzchnię 350 m².

Odkryto 9 kolejnych pochówków związanych z konstrukcjami megalitycznymi, 5 grobów płaskich (w tym jeden podwójny) kultury pucharów lejkowatych oraz dwa groby schyłkoweolityczne kultury ceramiki sznurowej. Odsłonięty grobowiec megalityczny składał się z czterech rzędów dużych kamieni o długości 16-18 m, przykrytych płaskim nasypem ziemnym. Dwóm rzędom kamieni towarzyszyły położone po obu ich stronach pochówki szkieletowe ze zmarłymi ułożonymi w pozycji wyprostowanej, z głowami skierowanymi w kierunku zachodnim. Były to pochówki dzieci (większość) i młodych kobiet. Tylko przy trzech znaleziono wyposażenie - były to doborowe wióry z krzemienia świciechowskiego (od 1 do 3 sztuk). Wbrew sugestiom wysuwanym po pierwszym sezonie badań, grobowiec nie ma analogii wśród tzw. grobowców kujawskich i innych znanych obiektów megalitycznych kultury pucharów lejkowatych. Wśród zbadanych w tym sezonie grobów na cmentarzysku płaskim na szczególną uwagę zasługuje grób nr 10, zawierający podwójny pochówek dorosłego mężczyzny i dziecka. Grób ten, w przeciwieństwie do wszystkich dotychczas odkrytych, nie miał formy regularnej skrzyni bądź obstawy kamiennej, lecz była to głęboka, w przybliżeniu owalna jama, z nieregularnym brukiem z drobnymi kamieniami na dnie, która została zasypana nie ziemią, lecz dużymi kamieniami. Trzy z przebadanych grobów posiadały wyposażenie. W dwóch grobach były to wióry z krzemienia świciechowskiego, natomiast w grobie nr 10 znaleziono wiórowiec z krzemienia czekoladowego i zawieszkę z szabli dzika. W obrębie cmentarzyska płaskiego kultury pucharów lejkowatych odkryto dwa groby niszowe kultury ceramiki sznurowej. Eksploracja jednego z nich nie została zakończona. Wyposażenie grobów stanowiły naczynia, kamienny topór, drapacz na wiórze z krzemienia czekoladowego oraz dwie kolie z paciorków wyciętych z muszli i zębów zwierzęcych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w PSOZ w Tarnobrzegu.

Wyniki badań będą opublikowane.

Badania będą kontynuowane.

MIECHOWICE, st. 4a, gm. Brześć Kujawski, woj. włocławskie, AZP 48-45

- osada i cmentarzysko kultury lendzielskiej (neolit)
- cmentarzysko kultury trzcinieckiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury łużyckiej (okres halsztacki)
- cmentarzysko kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski - wczesny okres wpływów rzymskich)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez doc. dr. hab. Ryszarda Grygiela (Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi) z udziałem dr Doroty Nalepki i mgr Aldony Bieniek (Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie) oraz prof. dr. hab. Bolesława Nowaczyka (Instytut Geografii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Finansowane przez Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi oraz Urząd Wojewódzki we Włocławku. Stanowisko 4a położone jest około 100 m na południowy zachód od badanego w latach 1995-1996 st. 4. W 1997 r. na st. 4a, w miejscu największej koncentracji materiałów na powierzchni, założono wykop o powierzchni 1862,5 m².

Na badanym odcinku stanowiska nie stwierdzono istnienia warstwy kulturowej. Wszystkie odkryte obiekty zalegały bezpośrednio pod warstwą humusu, na głębokościach średnich około 30 cm.

Odślonięto rowy fundamentowe około dziesięciu domów trapezowatych kultury lendzielskiej oraz występujące w ich zasięgu groby trapezowate (5) i gliniaki (5). Tylko 2 groby położone w jamie 15 były dobrze zachowane, pozostałe, odkryte pod warstwą humusu, zostały mocno naruszone w czasie głębokiej orki. Z obiektów wewnątrz domów 2 i 3, tzw. piwniczek, oraz niektórych głębokich nisz glinianek, a także pojedynczych jam, pochodzą liczne materiały ceramiczne, krzemienne i kostne zwierzęce. Kolejną fazę osadnictwa wyznaczają dwa groby szkieletowe podwójne należące do kultury trzcinieckiej, wyposażone w przedmioty z brązu (zwoje z drutu oraz bransoleta). Również te groby, płytko położone pod powierzchnią, były słabo zachowane. Nie w pełni wyjaśniony charakter miał obiekt kultury łużyckiej z okresu halsztackiego. W jego wypełnisku (w przybliżeniu owalna jama o średnicy około 5 m i głębokości do 40 cm) zachowały się liczne materiały ceramiczne i kości zwierzęce oraz pojedyncze ozdoby i motyka z poroża jelenia. W części zachodniej wykopu odkryto 7 grobów kultury przeworskiej, których układ wyraźnie wskazuje, że stanowiły skraj większego cmentarzyska z tego okresu. W ich liczbie były 3 groby ciałopalne (2 jamowe i 1 popielnicowy) oraz 4 groby szkieletowe - te ostatnie tworzyły odrębne skupisko. Wszystkie groby zawierały wyposażenie, zwłaszcza bogato wyposażone były groby szkieletowe. Zwracał uwagę grób męski nr VIII, w którym szkielet spoczywał w jamie przykrytej brukiem kamiennym. Jego wyposażenie stanowiły liczne przedmioty z żelaza i ceramika. Wzdłuż prawego boku zmarłego ułożono miecz w pochwie o długości 40 cm. Ponadto znaleziono przy nim szczypczyki, 2 noże, szydło, zapinkę, dwudzielną klamrę do pasa, 5 naczyń (misę i 4 jednouchy formy naczyń, zdobione delikatnym meandrem) oraz koncentrację kości zwierzęcych, głównie świni. Na podstawie wyposażenia wszystkich grobów cmentarzysko należy datować od fazy A₂ młodszego okresu przedrzymskiego po wczesny okres wpływów rzymskich (II w. p.n.e. - I w. n.e.).

Podobnie jak w latach ubiegłych, równoległe do prac archeologicznych, prowadzono badania przyrodnicze. Grupa paleobotaników z Krakowa płukała na sicie niektóre wypełniska obiektów neolitycznych, zaś w obrębie wytopiska starego jeziora wykonano odwiert sprawdzający miąższość osadów biogenicznych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi.

Badania będą kontynuowane.

MŁODÓW-ZAKĄCIE, st. 14, gm. Lubaczów, woj. przemyskie, AZP 100-87/68

- grób szkieletowy (podkurhanowy?) kultury ceramiki sznurowej (schyłkowy neolit)
- zespół zabytków kultury środkowodnieprzańskiej (schyłkowy neolit)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone na przełomie czerwca i lipca przez mgr Agatę Pilch (Muzeum w Lubaczowie). Finansowane przez PSOZ. Przebadano powierzchnię 67 m² w miejscu wcześniejszego przypadkowego odkrycia zespołu zabytków kultury środkowodnieprzańskiej.

We wszystkich wykopach poniżej brunatnoczarnego, zbitego humusu leśnego o miąższości 15-20 cm zalegał pomarańczowożółty, sypki piasek, a pod nim calec. W wykopie 2/97, bezpośrednio pod humusem leśnym, odślonięto obiekty 1 i 2 — niewielkie (20 x 20 i 25 x 30 cm) skupiska węgielków drzewnych. Obiekt 3 był słabo czytelną, prostokątną jamą grobową o wymiarach 190 x 64 cm, z dnem w kształcie płaskiej niecki, której część wschodnia była nieco głębsza niż zachodnia. Słabo zachowane elementy drewnianej obstawy w postaci czarnych smug zwęglonego drewna najwyraźniej rysowały się wzdłuż krótszych boków, których szerokość wynosiła 6-8 cm. Mniej regularne, węższe smugi ciągnęły się także wzdłuż jamy grobowej. Wypełnisko jamy stanowił rudawy piasek. Na stropie i spągu jamy odkryto ślady palenisk w postaci przepalonego, pomarańczowego piasku i pyłu węglowego. W górnej części wypełniska jamy grobowej odkryto niewielką ilość kości ludzkich, należących do jednej dorosłej osoby, a także fragmenty baniastej amforki, zaopatrzonej najpewniej w dwa kolankowate, poziomo przekłute ucha, umieszczone na największej wydętości brzuśca lub powyżej. Dno amforki było płaskie, słabo wyodrębnione, powierzchnia zewnętrzna gładka, brunatna, wewnątrz chropawe; przy dnie widoczne były ślady gładzenia. Największa wydętość brzuśca wynosiła 9 cm, zachowana wysokość — 5,6 cm, średnica dna — około 5 cm, grubość dna — 1 cm, grubość ścianek — 0,4-0,5 cm.